

Omgaan met zorg, welzijn en plaats op latere leeftijd:

Feministische verkenningen van veroudering

Constance Dupuis

Samenvatting

Oud worden - een lang leven kunnen leiden - is lange tijd beschouwd als een teken van welzijn. En toch is het verouderingsproces complex en veranderlijk van aard. In dit proefschrift worden heersende aannamen en machtsverhoudingen die op latere leeftijd gelden ter discussie geteld. Hiermee ontstaat een dialoog tussen verouderingsonderzoek, kritische gerontologie, feministische politieke ecologie en decoloniaal feminisme. De focus ligt op het snijvlak van zorg voor/met ouderen en zorg voor/met de natuur. Vanuit een metafoor van bruggenbouw worden de mogelijkheden van alternatieve manieren van zorg verkend. De wijze waarop welzijn op latere leeftijd en milieu-welzijn elkaar wederzijds versterken staat daarbij centraal.

In hoofdstuk 1 worden de beperkingen van normatieve denkkaders over veroudering belicht en wordt benadrukt dat leeftijd onderzocht moet worden als een biopolitiek proces, leeftijdsdiscriminatie als machtsdynamiek en veroudering als een sociaal-natuurlijk proces. Hoofdstuk 2 beschrijft de waarde van het toepassen van een feministische onderzoeksethiek bij het maken van ethische overwegingen bij verouderingsonderzoek tijdens de coronacrisis. Hierbij werden enkele onbewuste aannamen in de onderzoeksopzet bekeken en opvattingen over risico bij het doen van onderzoek in kaart gebracht. In hoofdstuk 3, waaraan Nanako Nakamura als co-auteur heeft bijgedragen, wordt ervoor gepleit om veroudering op te nemen in onderzoek op het gebied van de feministische politieke ecologie. Op basis van voorbeelden uit Japan en Uruguay worden de belichaamde ervaringen en agency van ouderen verkend. Hierbij wordt gewezen op het belang van onderzoek op het snijvlak van veroudering en milieu vanuit een ethiek van zorg in het denken over veroudering en sociaal-natuurlijke betrekkingen.

Hoofdstuk 4, waaraan Zuleika Sheik heeft bijgedragen, beschrijft de wijze waarop het zapatisme streeft naar verbinding die verschillen en koloniale plaatsen overstijgt. Ten slotte nodigt hoofdstuk 5 uit tot een complexere opvatting van welzijn en relationele zorg door intergenerationele en meer-dan-menselijke zorg in de tuin van een oudere vrouw. Het belang van verbinding tussen generaties en met het land als manier om relaties te herstellen en als vooraankondiging van een zorgzamer heden wordt in dit hoofdstuk benadrukt.

Het productieve potentieel van spanningen die ontstaan door te putten uit een breed scala aan zienswijzen en methodologieën wordt aangewend om het belang van relationaliteit, wederzijdse zorg en meer-dan-menselijke verbindingen in onderzoek naar veroudering te benadrukken.